GAZETA ŁWOWSKA.

We Czwartek Nro. 43. 14. Marca 1816.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka południowa.

Pisma publiczne wyięły z Gazet Londyńskick następuiący artykuł:

Galiiota, która zawinęła z Kuba do Jamaiki przywiozła wiadomość, iż woysko Króla Hiszpańskiego zdobyło miasto Kartagenę.

Gazeta Bostońska umieściła następuiące doniesienie, pisane dnia 6. Listopada r. z. z Atarigo del Rego do Wice-Króla Nowey Hiszpanii: — „W tey chwili odbieram przyiemną wiadomość od Pułkownika Don Manuel de la Coucha, iż woysko Morellego pobite, że on sam wraz z innymi naczelnikami wzięty w niewolą, i że broń, artylleryę, potrzeby woienne, słowem, wielką zdobycz zabrano. Liczba zabitych i ieńców iest bardzo znaczna. Spodziewam się, iż Król wspaniale nagrodzi tak świetne i ważne zwycięstwo, odniesione przez środki, które przedsięwziąłem, i przez męztwo woyska, którem dowodzę, niemniey przez odwagę, z iaką wszystkie niebezpieczeństwa pokonało. Polecam szczególniey Porucznika Carasco, który potworę Morella zaprowadził do więzienia.—Doniesienie to podpisał Eugenio de Villa Sano.

Zdaie się, iż powstańcy dopiero dnia 6. Grudnia ustąpili z Kartageny, po oświadczeniu mieszkańców, iż dalszy opór na nic się nie przyda.

Ziednoczone Stany Ameryki północney.

Na Kongressie Amerykańskim podano wniosek względem założenia banku narodowego, którego kapitał ma wynosić z początku 35 millionów dolarów, a tę ilość Kongres z czasem do 50 millionów powiększyć może.

Według wiadomosci z Ziednoczonych Stanów Ameryki pod dniem 21. Stycznia, nie podobał się Izbie niższey Kongressu traktat handlowy zawarty z Angliią, i z tey przyczyny chce go odrzucić. Izba wyższa, czyli Senat, twierdzi, że Izba niższa nie może się temu sprzeciwiać, bo prawo zawierania traktatów służy samemu tylko Senatowi.

Sławny Jenerał Francuzki Clausel, przybył dnia 16. Stycznia z Roszelli do Nowego-Yorku.

Wielka Brytaniia.

Na sessyi Parlamentu Angielskiego d. 19. Lutego wniósł Lord Liverpool w Izbie wyższey, ażeby podano Xlęciu Rejentowi adres podziękowania za udzielenie rozmaitych traktatów, z zapewnieniem, że Izba główny traktat zupełnie pochwala, równie iak mądre użycie środków, które Naród w teraźnieyszym stanie pomyślności, wielkości i pokoiu postawiły. Pragnął oraz, ażeby w tym adressie oświadczono, iż woyna przeciw zasadom rewolucyynym na zawsze ukończona.

Lord Grenville w długiey mowie chwalił środki ukończenia woyny, których skutek tem przyiemnieyszy, iż wszelkie iego nadzieie przechodzi. „Wszystko to (rzekł) iest bardzo pięknem. Ustała woyna, a wszelako Naród nie używa ieszcze dobrodzieystwa pokoiu. Utrzymuiemy liczne woysko, co się nie zgadza z Konstytucyą naszą i skarbem, tem bardziey, iż Francya część wydatków na nie opłaca.“ — Żądał potem Lord Grenville, ażeby poprawiono wniosek, co iednak większością 104 kresek przeciw 40 odrzucono. Izba zakończyła sessyę o w pół do trzeciey po północy.

Lord Castlereagh uczynił podobny wniosek w Izbie niższey, i miał piękną mowę, w którey wyłuszczył zasady, iakich się w układach trzymano. Lord Milton domagał się takiey poprawy, iakiey Lord Grenville. O w pół do 2giey po północy oświadczył Pan Tierney, ażeby obrady do dnia 20. Lutego odłożono, co też przyięto.

Z mowy Lorda Castlereagh kładziemy następuiący wyiątek: — „Cała Europa należała do ostatniey woyny, oprócz Szwecyi dla oszczędności, Portugalii dla odległości, i Hiszpanii dla etykiety. Angliia wyznaczyła 8 millionów posiłków pienieżnych, a 6 millionów wy-

)(

płaciła. Ogromne natężenia zapewniły pomyślny skutek woyny, choćby nawet bitwę pod Waterloo przegrano. Miliion 140,000 woyska stanęło we Francyi, a w odwodzie było 100,000 Austryackiego i 150,000 Rossyyskiego w Niemczech, oraz 70 tysięcy Hiszpanów na granicy. Głównym celem pokoiu było, zniszczenie Jakobinizmu woyskowego we Francyi. Obowiązała się Francya zapłacić 23 miliionów funtów szter. i utrzymywać 150,000 zagranicznego woyska, a tak w 5 latach blisko 80 miliionów funtów szterl. zapłaci."

Lord Grey iest teraz na czele strony oppozycyyney w Izbie wyższey, a Pan Tierney w niższey; popieraią ich PP. Ponsonby, Brougham, Storner, Mackintosch, i Romilly; lecz żaden z nich nie ma talentów, iakie posiadali Burke, Fox i Whitebread; łatwo więc Ministrom odnieść zwycięztwo.

Francya.

Parada woyskowa w Tuilleries dnia 18. Lutego była świetnieysza, niż zwyczaynie. Xiążęta wyszedłszy ze Mszy, obeszli szeregi woyska. Tegoż dnia Król z Xiężną Angoulême ukazali się ludowi na krużganku.

Tegoż dnia ziechało się bardzo wiele znakomitych osób do pałacu Tuilleries; byli między niemi Xiążę Wirtemberski Paweł, Xiążę Condé, wszyscy Dygnitarze, Ministrowie, Posłowie zagraniczni, Marszałkowie Macdonald, Mortier, Victor etc.

Dnia 15. Lutego wybuchnął dwa razy ogień w pałacu Tuilleries, lecz wkrótce został ugaszony.

Dwóch uwolnienych ze służby Officerów byłey gwardyi Cesarskiey zbliżyło się niedawno do dwóch żołnierzy z gwardyi Królewskiey, stoiących na straży w pałacu Tuilleries; namawiali ich do buntu; lecz ci żołnierze przytrzymali ich natychmiast, i zaprowadzili do główney straży.

W okolicach Lugdunu schwytano Pana Emery, lekarza Bonapartego na wyspie Elbie; zaprowadzono go do Besançon.

W więzieniach Paryzkich siedzi przeszło 4500 osób, z których blisko 1500 za polityczne wykroczenia.

Izba Deputowanych trudni się ieszcze obradami względem zgromadzeń obieraiących. Kommissya odrzuciła zastępców, i domaga się, ażeby Deputowany miał lat 40, i płacił przynaymniey 1000 franków podatku; ażeby cała Izba odmieniała się co 5 lat, i ażeby wychodzący mogli bydź powtórnie obranymi. Teraźnieysi Deputowani nie biorą żadney płacy. P. Villele oświadczył: „Dla młodzieży przystoi oręż; trzeba iey zostawić prędkie działanie, a starości, doyrzałe naradzanie się." Co się tycze liczby Deputowanych, przystawał, aby wynosiła 402 Członków, i w tém odstępuie od Konstytucyi, która tylko 262 stanowi. — P. de la Cheze Murel uczynił uwagę, iż przed skończeniem głosu Pana Villele, kilku Członków, wbrew urządzeniu, cisnęło się do mównicy chcąc się zapisać, aby im pozwolono głosu. P. Lamare nazwał to prawdziwém nadużyciem. „Ci (rzekł), którzy na tylnych ławkach siedzieli, przyszli na końcu, i nayzwinnieysi głos otrzymali. (*Powstał śmiech*). Tak iest, są tacy, którzy czekaią tylko na ostatnie słowo mówiącego, i zaraz biegną do zapisania się w listę. Lista ta iest dla wszystkich, a gdyby się wszyscy zapisali, w tym razie musiałby los stanowić. Okoliczność ta ma bydź wzięta pod rozwagę."

Należało się spodziewać, iż Protestanci podadzą przełożenie przeciwko proiektowi podanemu w Izbie Deputowanych względem odmian w urządzeniu publicznych nauk. Jest w nim mowa o samych Katolikach, bez żadney wzmianki o Protestantach. Obadwa Konsystorze Paryzkie podały do Izby proźbę, ażeby miała także wzgląd na potrzeby Protestantów.

Sessya Izby Deputowanych dnia 16. Lutego względem uposażenia Duchownych tak była burzliwą, iż lękano się walki. Sądzą, iż obstawanie za Duchownymi da niezwłocznie powód do innych wniosków.

Uważaią, iż dnia 13. Lutego Izba zatrudniała się polepszeniem stanu Duchownych, a tegoż dnia i miesiąca roku 1790go, Zgromadzenie konstytucyyne zniosło wszystkie klasztory, których było 4500.

W Izbie Parów podano proiekt względem sposobu postępowania iey, iako Władzy sądowey. Należą do tey Władzy wszystkie zamysły przeciwko Królowi, Królowey i Następcom tronu; sądzić ma wszystkich Xiążąt, Parow, Marszałków, Dygnitarzy koronnych, Arcy-Biskupów, Ministrów, Posłów, naczelnych Jenerałów i Gubernatorów dywizyi, oskarzonych o występek. Jeżeli inne Sądy wydadzą rozkaz uwięzienia tych osób za małe wykroczenia, potrzeba w tey mierze zezwolenia Prezesa Izby Parów. Jeneralny Prokurator sprawuie urząd Prokuratora. Parowie oświadczaią głośno zdanie swoie na taynem posiedzeniu, Pięć osmych części kresek stanowi wyrok. Mogą Parowie skazać na śmierć, wywiezienie z Kraiu, i do-

żywotne lub czasowe więzienie. Lecz to wszystko iest tylko proiektem.

Radca Stanu d'Hauterive wyraża w liście do Pana Vitrolles: „Dla czegoż WPan pragniesz, aby Izby nasze były Parlamentem Angielskim, w właściwém znaczeniu tego słowa; aby Ministrowie nasi mieli przewagę, i aby Król był ofiarą obowiązków i trosków? Rząd nasz nie iest Rządem reprezentacyynym, w pospolitém znaczeniu tego słowa. Król sam rządzi przez prawa, które układa, lub Ministrom swoim układać każe. Konstytucya nie odmieniła tey zasady naywyższey Władzy. Król Francuzki iest sam ieden Prawodawcą. Trzeba wszystko zostawić czasowi. Dopomagaymy dobrą radą Monarsze, Ministrom i Izbom, a zostawmy Lud przy iego zatrudnieniach. Inaczey, moglibyśmy doznać smutnego doświadczenia."

Gdy dnia 13. Lutego Izba Deputowanych naradzała się nad proiektem do prawa względem przyszłych wyborów na Członków Izby, P. Roy oświadczył: „Władza Królewska u „nas iest osłabiona lub zniszczona; nie mamy „iuż żadnego charakteru narodowego, żadney „miłości Oyczyzny." Słowa te oburzyły wszystkich; a lubo mowca chciał się tłumaczyć, wszelako Izba postanowiła większością, ażeby go Prezes za użycie obrażaiących wyrazów do porządku przywołał.

Wydane niedawno i przez Policyę Paryzką zabrane dzieło pod napisem: Wyznania Napoleona, ma dewizę: Jeden Człowiek i cała Europa. Wydawca wyraża w przedmowie, iż iest rzeczywiście napisane przez Bonapartego, po większey części na wyspie Elbie, a potem w Paryżu, później w Rochefort, a w końcu na okręcie Bellerofon. Myślał ie poprawić w Ziednoczonych Stanach Ameryki, lecz los skłonił go do powierzenia tego pisma iednemu z wiernych sług swoich, który potem nie mogąc udać się za swoim Panem, powrócił do Francyi etc. Dzieło to iest napisane stylem byłego Cesarza, i ma urywkowe myli. Kładziemy z niego następuiący wyiątek: — „Zdarzenia polityczne, które szczególniey od 15 lat zaszły we wszystkich częściach Europy, mylnego doznały sądu; uważano tylko ostatnie ich wypadki. Poznanie prawdziwych ich przyczyn i celu, do którego zmierzały, należy do przyszłości. Dzisieyszy stan Europy nie iest podobny do żadney epoki dzieiów. Ruch bardziey gwałtowny aniżeli określony, zaiął wszystkie Kraie. Chciałem bydź iego Panem, ażebym całe polityczne systema odmienił. Smiałem tuszyć sobie pomyślny skutek. Znayduią się w życiu moiem rzeczy, o których nikt inny nie pomyślał, które uskuteczniłem, a których przyczynę ia sam tylko wyiawić mogę. Postępowanie moie wyższe nad pospolitość, mogło się zdawać nieuważnem, nierozsądnem i sprzecznem. Nie lubiąc tracić czasu, chciałem użycie iego urozmaicić nieustanną czynnością; poświęcałem go mało na potrzeby życia, a mniey ieszcze na potrzeby serca. To systema niepodległego działania pomnażało środki moie, i zapewniało ich powodzenie. Nie miałem nigdy właściwych Ministrów, lecz tylko samych Sekretarzy."

Szwecya i Norwegiia.

Dalszy ciąg (*przerwanego w przeszłym Nrze Gazety naszey*) Aktu, opisuiącego stosunki konstytucyyne Szwecyi i Norwegii:

„Przed przystąpieniem do wotów, Prezes każdego Komitetu poda do przeczytania i wymiany dokument, zawieraiący wybór swych współobywateli, na iedną osobę. Propozycya do wotowania ułożoną będzie stosownie do tego urządzenia, imiona zaś obudwu kandydatów wniesione będą podług następuiącey formuły: „Seym Norwegski i Seym Szwedzki głosuią spólnie na wybranie NN. Następcy tronów ziednoczonych Norwegii i Szwecyi. Przed wezwaniem do wotowania, głośno i wyraźnie przeczytane będą wszystkie urządzenia, względem sposobu wotowania. Wzywanie do głosowania odbywa się tym sposobem: ieżeli mowcą Komitetu iest Norwegiianin, zaczyna przez wzywanie Członków Szwedzkich, a potem wzywa Norwegskich; wzaiemnie się czyni na odwrót, ieżeli mowca Szwed będzie. Wotami będą kartki zwinięte, iednakiey zupełnie wielkości i formy, na których imie każdego kandydata wydrukowane będzie, iednakiem pismem na wszystkich. Mowca, nie kieruiący elekcyą, imie swe położy na kartkach przed ich rozdaniem Deputowanym. Kartki, aby były ważne, maią bydź zamknięte i odzielnie zwinięte, bez naymnieyszego osobnego znaku. Stanowi większość bezwzględna. Przed liczeniem kartek, mowca wyciągnie z nich iedną i położy oddzielnie zapieczętowaną. Jeżeli po skończonem wołaniu listy wotuiących, znaydzie się która kartka, podług powyższych warunków nie ważna, natychmiast zniszczona zostanie. Jeżeliby wypadła równość głosów, kartka zapieczętowana, odłożona na stronę, otwiera się, i stanowi głos przeważaiący, ieżeli dopełnia powyższych warunków. Jeżeli, dla niedopełnienia iednego z tych warunków, kartka ta

będzie nie przyiętą, wszystko, co dotąd się odbyło, iest nieważném, i głosowanie na nowo się odbywa. Jeżeli będzie większość stanowiąca, bez odniesienia się do tego przepisu, w ówczas kartka zapieczętowana niszczy się bez otwierania. Jeden z Deputowanych ułoży wywód słowny odbytego wotowania w ięzyku Norwegskim, ieśli mowca iest Norwegczyk, a w ięzyku Szwedzkim, ieżeli mowca iest Szwedem. Tak spisany wywód słowny w głos się czyta, natychmiast po odbytém głosowaniu: przepisze się wywód na dwie ręce, zupełnie zgodne, a kopiie te podpisze cały Komitet elekcyyny, przed rozeyściem się, zapieczętuią się w obecności wszystkich Członków, a mowcy, każdy swoiego Komitetu, postaraią się przesłać ie tegoż dnia, ieden exemplarz do Seymu Norwegskiego, pod adresem Prezesa, drugi do Seymu Szwedzkiego, pod adresem Marszałka Prowincyi i mowców. Na exemplarzu, posyłaiącym się do Seymu Norwegskiego, Deputowani Norwegscy podpiszą się przed Szwedzkimi, na exemplarzu posyłaiącym się do Seymu Szwedzkiego, pierwiey się podpiszą Deputowani Szwedzcy. Zaraz potém, albo naydaley nazaiutrz po odebraniu, Akt takowy ma bydź podany Seymowi Norwegskiemu i Seymowi Szwedzkiemu, które niezwłocznie przedsięwezmą potrzebne środki, dla udzielenia J. K. M. postanowienia Reprezentantów obu Królestw, albo, w przypadku iego śmierci, Rządowi tymczasowemu.

(*Dokończenie nastąpi.*)

Rossya.

Gazeta, Poczta Północna, zawiera z Petersburga pod dniem 12. (24) Lutego, co następuie: „W przeszłą Srodę dnia 9. t. m. odprawił się obrzęd zaślubienia Wielkicy Xiężniczki Jeymości, Anny Pawłowny, z Królewicem Jegomością, Następcą tronu Niderlandzkiego, Wilhelmem. O godzinie 11 zrana zgromadzili się do zimowego pałacu. Członki Nayświętszego Synodu, znakomitsze Duchowieństwo, Urzędnicy Dworu, znakomitsze oboiey płci Osoby, u Dworu wstęp maiące. Członki Rady Państwa i Ministrowie cudzoziemscy poprzedniczo wprowadzeni byli do Kościoła, dla znaydowania się na obrzędzie zaślubin. Potem Nayiaśnieyszy Cesarz, Nayiaśnieysze Cesarzowe, Wielka Xiężniczka, Anna Pawłowna, z zaręczonym Oblubieńcem i dalsze Osoby Nayiaśnieyszey Familii Cesarskiey, oraz Xiążęta cudzoziemscy, z wewnętrznych apartamentów przybyli do Kościoła, poprzedzani od Urzędników Dworu, w porządku przepisanym. Wielka Xiężniczka, Anna Pawłowna, była w małey koronie i płaszczu axamitnym czerwonym, podszytym gronostaiami z ogonem. Cesarstwo Jchmość u drzwi kościelnych spotkani byli przez wyższe Duchowieństwo z Krzyżem i święconą wodą. Przed rozpoczęciem obrzędów świętych, Nayiaśnieysza Cesarzowa Jeymość, Marya Fedorowna zaprowadziła zaręczonych na mieysce po środku Kościoła przygotowane; nastąpił obrzęd podług przepisu Kościoła Grecko - Rossyyskiego. Wieńce trzymali: nad Wielką Xieżniczką Anną, Wielki Xiążę, Mikołay Pawłowicz; nad Królewicem Niderlandzkim, Wielki Xiążę Michał Pawłowicz. Po skończonym obrzędzie zaślubienia, Nowozaślubieni złożyli podziękowanie Nayiaśnieyszym Cesarstwu Jchmość. Potem odprawiły się dziękczynne modły do Pana Zastępów, a wśród śpiewania hymnu, Ciebie Boże chwalemy, dało się słyszeć strzelanie z dział twierdzy. Po złożeniu dla Nayiaśnieyszych Zaślubionych przez Członków Nayświętszego Synodu i znakomitsze Duchowieństwo powinszowania, Cesarz Jegomość z Nayiaśnieyszą Familiią i Dworem oddalił się do białey galeryi, gdzie odprawiły się obrzędy zaślubienia Xiążęcia Jegomości Następcy Niderlandzkiego, podług ustawy Kościoła reformowanego — Tegoż dnia był u Dworu wielki obiad, na który oprócz Nayiaśnieyszey Familii, zaproszone ieszcze były Osoby płci oboiey trzech pierwszych klass. W czasie obiadu była muzyka i śpiewanie. Podczas spełnienia zdrowia Nayiaśnieyszych Cesarstwa Jchmość, Nayiaśnieyszych Nowozaślubionych, całey Nayiaśnieyszey Familii, potem Duchowieństwa i wiernych Poddanych, z dział strzelano, odzywały trąby i kotły. Po wszystkich Kościołach dnia tego odprawiły się dziękczynne modły, i przez cały dzień odgłos wszystkich dzwonów napełniał miasto. Wieczorem u Dworu w sali kawalerskiey S. Jerzego był wielki bal, a cała Stolica rzęsistym oświecona iaśniała ogniem. — We Czwartek d. 10. t. m. u Nayiaśnieyszey Cesarzowey Jeymości, Maryi Fedorowny, był wielki obiad, na który zaproszono Osoby pierwszych dwóch klass i inne znakomitsze. W czasie spełnianego zdrowia Nayiaśnieyszych Zaślubionych, z dział strzelano. Przez cały dzień bito we dzwony wszystkich Kościołów. Wieczorem była reprezentacya na teatrze hermitażowym; a cała stolica nayokazaley oświecona iaśniała.